

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU İSTATİSTİKLERİ ÇERÇEVESİNDE İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI

Bedri Tekin¹

1. GİRİŞ

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) 2019 yılı iş kazası ve meslek hastalıkları istatistiğine göre 2019 yılında iş kazaları sonucu 1.149 sigortalı hayatını kaybetti [1].

Ülkemizde nelerin iş kazası sayıldığı, meslek hastalıklarının da neler olduğu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda sayılmıştır.

5510 sayılı kanunun 4a ve 4b maddesinde belirtilen kişilerin geçirdikleri kazalar iş kazası, sözü edilen maddelerde belirtilen kişilerin mesleklerine bağlı olarak tekrarlanan nedenlerden kaynaklanan hastalıkları da meslek hastalığı olarak kabul edilmektedir.

Kanunun 4a maddesi gereğince sigortalı sayılanlar; hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlardır. Kanunun 4b maddesi gereğince sigortalı sayılanlar; köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardır. 5510 sayılı kanunda "kamu çalışanı" olarak sınıflandırılanların geçirdiği kazalar iş kazası olarak sınıflandırılmaktadır. SGK 2017 ve 2018 yılı İstatistiklerinde olduğu gibi, 2019 yılında da 4a ve 4b kapsamındaki sigortalılar

için iş kazası ve meslek hastalıkları istatistiklerini ayrı, ayrı açıkladı.

1. 2019 YILINDA İŞ KAZALARININ 2018 YILINA GÖRE KARŞILAŞTIRMASI

2019 yılında iş kazası sayısı, 2018 yılına göre %2, iş kazaları sonucu ölüm %6 azaldı.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun yürürlüğe girdiği 2012 yılından beri her yıl iş kazası geçiren sigortalı sayısı artarken 2019 yılı istatistiklerinde kaza geçiren sigortalı sayısında azalma görülmektedir.

SGK açıklamasına göre; 2019 yılında 4a kapsamında çalışanların geçirdiği iş kazası sayısı; 422.463'dir

Bu kazaların 337.108'i erkek sigortalıların, 85.355'i kadın sigortalıların geçirdiği iş kazasıdır.

Tablo 1. 2019 Yılında İş Kazası Geçiren 4a Kapsamındaki Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Erkek	Kadın	Toplam
İş Kazası	337.108	85.355	422.463

¹ MMO OYK Üyesi, A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı - btekin55@yahoo.com

Kaza geçirenlerden 245.968'i (kaza geçirenlerin %58.22'si) hiç iş göremez hale gelmemiş, aynı gün "çalışır" raporu almıştır. 63.693'ü 1-5 gün arasında iş göremez hale gelirken, 112.802'si (kaza geçirenlerin %13.50'si) 5 gün ya da daha fazla iş göremez hale gelmiştir. Toplam geçici iş göremezlik süresi 3.627.934 gün olmuştur.

4b kapsamında çalışanların geçirdiği iş kazası sayısı ise 374'dür. Bu kazaların 347'si erkek sigortalıların, 27'si kadın sigortalıların geçirdiği iş kazasıdır.

Tablo 2. 2019 Yılında İş Kazası Geçiren 4b Kapsamındaki Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Erkek	Kadın	Toplam
İş Kazası	347	27	374

Bu kazalar sonucunda 4a kapsamında çalışan 1.147, 4b kapsamında çalışan 2 olmak üzere toplam 1.149 çalışan hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybedenlerin 1.128'i erkek, 21'i kadın sigortalıdır. SGK 2018 yılı istatistiklerine göre 430.985 iş kazasında 1.542 sigortalı hayatını kaybetmişti. SGK İstatistiğine göre, 2019 yılında bir önceki yıla göre iş kazası geçiren sigortalı sayısı yaklaşık %2, iş kazaları %26 oranında azalmıştır.

Tablo 3. 2019 Yılında İş Kazası Sonucu Hayatını kaybeden 4a ve 4b Kapsamındaki Sigortalı Sayısı

	Erkek	Kadın	Toplam
4a	1.1126	21	1.147
4b	2	-	2
Toplam	1.128	21	1.149

4b kapsamında çalışanlar arasından gerçekleşen ölümlü 2 iş kazasından biri "toptan ticaret", biri de "binalar ve çevre düzenlemesi faaliyetleri" sigortalılarından.

2019 yılı istatistiklerinde 4a kapsamında çalışan 1.088, 4b kapsamında çalışan 3 sigortalıda meslek hastalığı tespit edildiği belirtilmektedir.

4b kapsamında çalışan sigortalı sayısı 3 milyon civarında iken istatistiklerde yer alan iş kazası sayısının 374, ölümlü iş kazası sayısının 2, tespit edilen meslek hastalığı sayısının ise 3 olması, 4b kapsamındaki sigortalılara ilişkin kazaların ve meslek hastalıklarının istatistiklerde yer alma-

diğını göstermektedir. Bu nedenle bu metinde bundan sonra esas olarak 4a kapsamındaki sigortalılara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2. 2019 YILINDA 2018 YILINA GÖRE İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ KAZALARI

2019 yılında, 2018 yılına göre inşaat sektöründe meydana gelen iş kazası %38, hayatını kaybedenlerin sayısı, %46 oranında azaldı.

Yıllardır olduğu gibi, 2019 yılında da iş kazası sonucu ölüm en çok inşaat işlerinde yaşandı. 2019 yılında bina inşaatlarında meydana gelen 25.551 iş kazasında 207, bina dışı yapı (karayolu, demiryolu, havaalanı vb.) inşaatında yaşanan 15.927 kazada 105, özel inşaat faaliyetlerinde (yıkım, tesisat, havalandırma vb.) meydana gelen 6.223 kazada, 56 işçi olmak üzere toplam 47.701 sigortalının geçirdiği iş kazasında 323 işçi hayatını kaybetti. 2018 SGK istatistiklerinde inşaat sektöründe toplam 77.187 sigortalının geçirdiği iş kazasında 591 sigortalının hayatını kaybettiği belirtilmişti. Buna göre 2019 yılında inşaat sektöründe meydana gelen iş kazası sayısı %38, hayatını kaybedenlerin sayısı, %46 oranında azalmıştır. 2018 yılı istatistiklerinde, 115.739 özel bina inşaatında 974,030, 13.445 bina dışı yapı inşaatında 335.685, 56.464 özel inşaat faaliyetinde 291.469, toplamda 1.601.469 sigortalı çalıştığı görülürken, 2019 yılı istatistiklerinde 90.389 özel bina inşaatında 727.961, 11.549 bina dışı yapı inşaatında 293.312, 53.999 özel inşaat faaliyetinde 273.515, toplamda 1.048.588 sigortalı çalıştığı görülmektedir. Yani, 2019 yılında inşaat sektöründe çalışanların sayısı 2018 yılında %35 oranında azalmıştır. İnşaat sektöründe yaşanan iş kazası sayısındaki azalma, bu küçülme ile paralellik oluştururken, ölümlü kaza sayısında azalma daha fazladır. 2018 yılında ölümlü iş kazalarının %38.32'sinin inşaat işyerlerinde meydana geldiği görülürken, 2019 yılında ölümlü iş kazalarının %28'inin inşaat işyerlerinde meydana geldiği görülmektedir. 2019 yılında inşaat sektöründe meydana gelen iş kazaları nedeni ile oluşan geçici iş göremezlik süresi 521.203 gün olmuştur.

İş kazası sonucu ölümlerin yoğun olarak yaşandığı diğer bir sektör ise "Kara Taşımacılığı ve Boru Hattı Taşımacılığı"dır. 2019 yılında, kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı işlerinde meydana gelen iş kazaları sonucu 184 çalışan hayatını kaybetti.

Tablo 4. İnşaat Sektöründeki İş Kazası Verilerinin 2018 ve 2019 Yılları Karşılaştırması

Yıl	İnşaat sektöründeki Sigortalı Sayısı	İnşaat sektöründeki İş kazası sayısı	İnşaat sektöründe meydana gelen iş kazaları sonucu ölüm sayısı	İnşaat sektöründeki kaza sayısının tüm sektörler içindeki kaza sayısına oranı (%)	İnşaat sektöründeki ölüm sayısının tüm sektörler içindeki ölüm sayısına oranı (%)	İnşaat sektöründe 100.000 çalışana karşılık iş kazası sonucu ölüm sayısı
2018	1.601.469	77.187	591	17.90	37.09	37
2019	1.048.588	47.701	323	11.30	28.00	31

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi, aylık ve yıllık "iş cinayetleri raporunu açıklamaktadır. İSİG Meclisinin 2019 yılı "İş Cinayetleri "Raporu"nda yer alan bilgilere göre 2019 yılında inşaat, yol işkolunda 336, taşımacılık işkolunda 234 işçi iş kazaları sonucu hayatını kaybetmiştir [2].

İş kazası sonucu ölüm en çok İstanbul'da gerçekleşti, 2018 yılında 300 sigortalının hayatını kaybettiği İstanbul'da 2019 yılında meydana gelen iş kazaları sonucu 199 sigortalı hayatını kaybetti. İstanbul'da 2018 yılındaki sigortalı sayısı 4.138.570 iken, 2019 yılında 4.041.665 e düştüğü görülmektedir. 2019 yılında İstanbul'da meydana gelen iş kazaları nedeni ile 697.844 gün geçici iş göremezlik oluşmuştur. İş kazası sonucu ölüm sayısındaki düşüş sayısı, sigortalı sayısındaki düşüşün çok üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak, SGK istatistiklerinde iller bazında iş kazası sıklık hızı ve ağırlık oranının hesaplanmasına yetecek kadar veri bulunmamaktadır.

2019 yılında, Ankara'da 88, İzmir'de 55, , Bursa'da 48, Antalya'da 47, Kocaeli'nde 41 Adana'da 31, Konya'da 36 kişi hayatını kaybederken, Tunceli'de hiç ölümlü iş kazası meydana gelmedi.

En çok meslek hastalığı tespiti de İstanbul'da yapıldı.

3. MESLEK HASTALIKLARI

Yukarıda da yer aldığı üzere, 2019 yılı istatistiklerinde 4a kapsamında çalışan 1.088, 4b kapsamında çalışan 3 sigortalıda meslek hastalığı tespit edildiği belirtilmektedir.

2019 yılında İstanbul'da 186, Kocaeli'nde 133, İzmir'de 115, Konya'da 70, Ankara'da 54, Balıkesir'de 51, Zonguldak'ta 48, Yalova'da 24 meslek hastalığı tespit edildi.

Tablo 5. 2019 Yılında Meslek Hastalığı Teşhisi Konulan 4a Kapsamındaki Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Erkek	Kadın	Toplam
Meslek Hastalığı	997	91	1.088

Tablo 6. 2019 Yılında Meslek Hastalığı Teşhisi Konulan 4b Kapsamındaki Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Erkek	Kadın	Toplam
Meslek Hastalığı	3	-	3

İrken, Kırıkkale'de 1, Karabük'te 1 meslek hastalığı tespit edilmesi, 37 ilde ise hiç meslek hastalığının tespit edilmemesi altı çizilecek noktalardandır. SGK ayrıca 181 meslek hastalığının hangi ilde tespit edildiğini de bilmemektedir. SGK istatistikleri, meslek hastalığı sonucu 2019 yılında hiç kimsenin ölmediğini söylemektedir.

Bunun yanında İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi'nin web sayfasında yer alan "Yılda sağlık verilerine göre her bin işçi için 0,16 meslek hastalığı saptanmaktadır. Saptanamayan meslek hastalığı ve iş kazası sayısının 20.000-60.000 arasında olduğu tahmin edilebilir. Türkiye'de Yılda 6.000'in üzerinde maluliyet, 2.000'in üzerinde ölüm vakası meslek hastalığı kaynaklıdır." [3] ifadesi aslında ülkemizde iş kazaları ve meslek hastalıklarının tespit ve kaydının sağlıklı olmadığı konusunda net bir fikir vermektedir.

4. İŞ KAZASI SIKLIK HIZI - AĞIRLIK HIZI

Her 1.000.000 çalışma saatinde meydana gelen iş kazası sayısı, "iş kazası sıklık hızı" olarak ifade edilmektedir. 2019 yılında olan iş kazası sıklık hızı 10,76 oldu.

İş kazası sıklık hızının hesaplanmasında başka bir yöntem de her 100 çalışana karşılık gelen iş kazası sayısıdır. Bu hesaplama göre 2019 yılında iş kazası sıklık hızı 2,42 oldu.

İş kazalarına ilişkin başka bir kavram da, "iş kazası ağırlık hızı" kavramıdır. İş kazası ağırlık hızının belirlenmesinde de iki yöntem bulunmaktadır. Birinci yöntemde, bir takvim yılında çalışılan her 1.000.000 saate meydana gelen iş kazası sonucu kaç iş gününün kaybedildiğini gösterir. Buna göre 2019 yılında iş kazası ağırlık hızı 548 olmuştur. İkinci yöntemde, çalışılan 100 iş saatinde iş kazası nedeniyle kaybolan iş saatini bulmak için kullanılır. 2019

Tablo 7. Yıllara Göre İş Kazası Sıklık Hızı, Ağırlık Hızı

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İş kazası geçiren sigortalı sayısı	74.871	191.389	221.366	241.547	286.068	359.653	430.985	422.463
Yıllık tahakkuk eden toplam prim gün sayısı	3.855.795	4.069.832	4.248.428	4.462.091	4.524.502	4.524.384	5.006.245.563	4.907.005.930
İş kazası Sıklık Hızı	1.000.000 iş saati	2,43	5,88	6,51	6,77	7,9	9,94	10,76
	100 kişide	0,55	1,32	1,47	1,52	1,78	2,24	2,42
Geçici iş göremezlik süresi (gün)	1.647.127	2.357.505	2.065.962	2.992.070	3.453.702	3.996.873	2.488.001	3.627.934
Sürekli iş göremezlik gün sayısı	66.039	52.825	42.857	103.833	134.403	252.916	484.781	123.623
Ölüm sayısı	744	1.360	1.626	1.252	1.405	1.633	1.541	1.149
İş kazası ağırlık hızı	Gün	395	507	514	565	665	973	1.259
	Saat	0,32	0,41	0,41	0,45	0,53	0,778	1,007
İş Cinayetleri (İSİG Meclisi)	878	1.235	1.886	1.730	1.970	2.006	1.923	1.736

yılında çalışılan 100 iş saatinde iş kazası nedeniyle 0,438 iş saati kaybedilmiştir. Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere iş kazası sıklık hızı 2018 yılı ile aynıdır ve 2012 yılından beri en üst orandadır. İş kazası ağırlık hızı 2017 yılında en yüksek seviyeye çıkmış olup, 2018 ve 2019 yıllarında azalma göstermektedir.

5. GENÇ VE YAŞLI NÜFUSTA İŞ KAZALARI

18 yaşın altındakiler de, 65 yaşın üzerindeki de işyerlerinde ölmeye devam ediyor.

2019 yılında iş kazası geçirenlerin 765'i 15, 1.630'u 16, 3.970'i 17 yaşında olmak üzere, toplam 6.365'ü 18 yaşın altındadır.

2019 yılında 4a kapsamındaki sigortalılarının 3.837'si 14 yaş ve altında, 3.167'si 15 yaşında, 12.838'i 16 yaşında, 31.210'u 17 yaşındadır.

İş kazası geçirenlerden 616'sı da 65 ve daha üzeri yaştadır.

İş kazası sonucu ölenlerin 25'i 65 yaş ve üzeri, 5'i de 18 altında yaşlardadır.

6. İŞ KAZALARININ KÜÇÜK İŞYERLERİNDE MEYDANA GELDİĞİ BİR EFSANE Mİ?

İşyeri büyüklüklerine göre iş kazası geçirenler ve kaza sonucu hayatını kaybedenlerin dağılımı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 8. İşyeri Büyüklüğüne Göre İş Kazası Sayısı ve İş Kazası Sonucu Ölüm Sayıları

Çalışan Sayısına Göre İşyeri Büyüklüğü	Toplam Çalışan sayısı	İş Kazası Sayısı	İş Kazası Sonucu Ölüm sayısı	100.000 çalışana karşılık gelen ölüm sayısı
1-3 Çalışan	1.972.494	8.005	126	6,46
4-9 Çalışan	2.302.006	19.940	159	6,90
10-20 Çalışan	1.713.998	28.343	165	9,62
21-49 Çalışan	2.222.655	49.304	201	9,04
50-99 Çalışan	1.391.551	46.190	136	9,77
100-199 Çalışan	1.398.290	60.735	126	9,01
200-249 Çalışan	418.078	22.112	31	7,42
250-499 Çalışan	1.153.681	68.632	81	7,02
500-999 Çalışan	803.609	52.579	54	6,72
1000 ve Üzeri Çalışan	907851	66.623	68	7,49

7. İŞ KAZALARININ ÇALIŞMA SÜRESİNE VE KAZAYA NEDEN OLAN OLAYA GÖRE DAĞILIMI

İş kazalarında ölenlerin yarısından fazlası, işyerlerinde bir yıldan daha az süredir çalışmakta olanlardır.

zaları sonucu ölümler azaldı diye sevinemeyiz. İş kazaları önlenemez, bir ölüm bile fazladır.

SGK istatistiklerinde 2019 yılında iş kazası sayısı ve ölüm sayısında azalma olduğu belirtiliyor. Ancak bu sevinile-

Tablo 9. İş Kazası Sonucu Ölenlerin, Kaza Geçirdikleri İşyerinde Çalışma Süreleri

Kaza geçirilen işyerinde çalışma süresi	İş Kazası sayısı	İş Kazası sonucu ölüm sayısı	Toplam İş kazası sayısına Oranı (%)	Toplam İş Kazası Sonucu Ölüm Sayısına Oranı
1 Gün	1.832	22	%0,43	%1,91
2-7 Gün	10.453	70	%2,50	%6,09
8-30 Gün	34.427	152	%8,15	%13,23
1 Aydan fazla - 3 Ay (Dahil)	60.027	159	%14,20	%13,84
3 Aydan fazla - 1 Yıl (Dahil)	118.296	275	%28,00	%24,00
1 Yıldan fazla - 2 Yıl (Dahil)	76.019	167	%18,00	%14,53
2 Yıldan fazla - 5 Yıl (Dahil)	69.960	133	%16,56	%11,58
5 Yıldan fazla - 10 Yıl (Dahil)	32.757	66	%7,75	%5,74
10+ Yıl	13.539	30	%3,20	%2,61
Bilinmeyen	5.153	73	%1,21	%6,35

Tablo 10. İş Kazalarının Kazaya Sebebiyet Veren Olaya (Sapma) Göre Dağılımı

İş Kazası Sonucu Ölenlerin Olayı Normal Seyrinden Saptıran ve Kazaya Sebebiyet Veren Olaya (Sapma) Göre Dağılımı	İş Kazası Sayısı	Ölüm Sayısı
Elektrik sorunları, patlama, yangın nedeniyle sapma	4.170	69
Taşma, devrilme, sızma, buharlaşma, emisyon sapması	17.264	56
Maddi Aracın kırılma, patlama, ayrılma, kayma, düşme, çökmesi	30.457	98
Bir makinenin, taşıma aracının veya işleme ekipmanının, elle kullanılan alet, nesne, hayvanın denetimden çıkması (tam veya kısmi)	58.960	138
Kayma veya tökezleme – düşme, kişilerin düşmesi	58.979	205
Fiziki baskı olmadan beden hareketi (genellikle dış bir yaralanmaya yol açan)	36.125	10
Fiziki baskıyla veya fiziki baskı altında beden hareketi (genellikle dış bir yaralanmaya yol açan)	18.794	14
Şok, korku, vahşet, saldırganlık, tehdit, bulunma	4.063	14
Bu sınıflandırmada listelenmemiş başka Sapma	193.651	543
Toplam-Total	422.463	1.147

Tablo 9'dan da görüleceği üzere, iş kazası sonucu ölümlerin %53 kaza geçirdikleri işyerinde bir yıl ya da daha az çalışanlardır.

Tablo 10'dan da görüldüğü üzere, ölümlü iş kazalarının en büyük bölümü "kayma veya tökezleme – düşme, kişilerin düşmesi" şeklinde meydana gelmiştir. Ancak, iş kazalarının yarıya yakınında kazaya sebebiyet veren sapma SGK tarafından da bilinmemektedir.

8. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI İSTATİSTİK BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

SGK, 1149 emekçinin hayatını kaybettiğini söylüyor. İş ka-

cek, kabul edilecek bir sonuç değil. bir yılda 1.149 ölümlü kaza meydana geldi. Bu az bir sayı değil, bunun yanında, bunlar sayı değil, insan, can, anne, baba, eş, kardeş evlat.

SGK verileri ile İSİG Meclisi verilerine baktığımızda büyük fark olduğunu görüyoruz. İSİG Meclisi raporları gerçeğe daha yakın sayıları ifade ediyor. İSİG Meclisi "2019 İş Cınayetleri Raporu"nda 2019 yılında 1.739 işçinin hayatını kaybettiği belirtiliyor, arada 570 fark var. Bunun bir bölümü göçmen işçilerin SGK istatistiklerinde yer almamasından kaynaklanmaktadır. İSİG Meclisi Raporunda yer alan 112 göçmen/mülteci işçi ölümlerinin SGK istatistiklerinde yer almamasıdır. İSİG Meclisi raporunda ölen işçilerin 442'si tarım işkolunda çalıştığı belirtilmiştir. Oysa SGK İstatistiklerinde bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ve ilgili hizmet

faaliyetlerinde 18, Ormancılık ve tomrukçuluk faaliyetlerinde 9 sigortalının hayatını kaybettiği belirtilmiştir. İSİG Meclisi raporu ile 425 fark da buradan kaynaklanmaktadır. Tarım, Orman işlerindeki kaza ve ölüm sayılarında İSİG Meclisi rakamları doğrudur. Orman işlerinde ölüm sayısı İnşaat işlerinden de fazladır. Özellikle orman işleri köylülere yaptırılmaktadır. SGK bu ölümleri iş kazası sonucu ölüm olarak kabul etmemektedir. Oysa bu alan kanayan bir yaradır. Ölümün 1/4 ünden fazlası tarım- orman işlerindedir. SGK bunları iş kazası olarak kabul etmeli ve kayda almalıdır. Hatta bazı sektörlerde İSİG Meclisi rakamlarının daha küçük olduğunu görüyoruz, bu durum aslında ölüm sayısının 1.739'un da üzerinde olduğunu gösteriyor.

9. ÖLÜMLER KADER Mİ- ÖNLEMEZ Mİ?

Çalışma yaşamı, başta 4857 sayılı İş Kanunu, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu olmak üzere birçok yasa ile biçimlendirilmektedir. İş yasaları, çalışanların hakkını korumak ve geliştirmek amacını temel ilke edinmesi gerekirken, 4857 sayılı İş Yasası, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası ve alana ilişkin yapılan diğer düzenlemeler, işverenlerin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Esnek ve kurlsız çalışmayı, geçici iş ilişkisini, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan işçi sağlığı ve iş güvenliğini işveren yükümlülüğü olarak görmeyen, örgütlülük önüne engeller koyan bu yasa ve diğer düzenlemeler olduğu sürece ölümler sürecektir. İşçi Sağlığı ve Güvenliği işçilerin ve sendikaların birinci. önceliği olmalıdır, pandemi döneminde bile buna uygun davranışlar göremiyoruz.

10. HAKKINI ARAYANLAR CEZALANDIRILYOR

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda, iş sağlığı ve güvenliği konularında çalışma yapmak üzere Çalışan Temsilciliği kavramı getirildi ve tüm işyerlerinde bulunması zorunlu, ama bunun işlemediğini görüyoruz. Örneğin; Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'nin taşeron firmasında, "çalışan temsilcisi" olarak görev yapan Cemal Bilgin, iş arkadaşlarının yemekten zehirlenmesi üzerine, "yemekte bakteri mi var" diye sorduğu için işten atıldı. İş kazalarının önlenmesi talebiyle Üçüncü Havaalanı inşaatı direnişinde olduğu gibi direnenlerin gözaltına alındı, tutuklandı.

11. İŞYERLERİ DENETLENMİYOR

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Kurulu Yıllık Faaliyet Raporlarına baktığımızda en

fazla 150 işyerinden birinin denetlendiğini görüyoruz. İşyerleri denetlenmeyince işverenler önlem almıyor.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili ulusal politikaların oluşturulması, kararların alınması ve işyerlerinde denetim, diğer sosyal tarafların görüşleri önemsenmeden tek başına eski adıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) yeni adı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) tarafından yerine getirilmektedir. Geline nokta göstermektedir ki; doğru kararlar alınmamakta, istenen uygulamalar hayata geçirilememektedir. Sendikalar, üniversiteler, TMMOB, Türk Tabipler Birliği (TTB), AÇSHB ve Sağlık Bakanlığı'nın katılımı ile idari ve mali yönden bağımsız, çoğunluğunu emek örgütlerinin oluşturduğu ulusal bir enstitü oluşturulmalıdır. Enstitü; politikaların oluşturulması, kararların alınması ve işyerlerinde denetim görevlerini yerine getirmelidir. Yoksa her yıl iş cinayetlerinde "Sakarya Patlaması"nda kaybedilen canın 250 katı kadar can kaybedilmeye devam edilecektir.

12. MESLEK HASTALIKLARI TESPİT BİLE EDİLMİYOR

Bilimsel veriler en az 12.000 emekçinin meslek hastalığı sonucu hayatını kaybettiğini söylerken, SGK verilerinde meslek hastalığı sonucu bir tane bile ölümün olmadığı belirtilmesi, istatistiklerin güvenilirliğini zedeleyen başka bir yön olarak karşımızda duruyor.

13. SONUÇ: İSİG PROBLEMLERİNİ NEREDE NASIL ÇÖZECEĞİZ?

- Sağlıklı ortamda çalışmak insan hakkıdır
- Sendikalar, üniversiteler, ilgili bakanlıklar, TMMOB, TTB katılımı ile idari ve mali yönden bağımsız, çoğunluğunu emek örgütlerinin oluşturduğu ulusal bir Enstitü oluşturulmalıdır
- Esnek ve kurlsız çalışmayı, geçici iş ilişkisini, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan işçi sağlığı güvenliğini işveren yükümlülüğü olarak görmeyen, örgütlülük önüne engeller koyan yasa ve diğer düzenlemeler iptal edilmelidir.
- Piyasa koşullarına göre şekillenmeyen düzenleme yapılmalıdır.
- İşyerleri denetlenmelidir.
- İdari cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

1. <https://istanbulmeslekhh.saglik.gov.tr/TR,98816/meslek-hastalilari-nedir-neden-onemlidir.html>, Son Erişim Tarihi: 01.05.2021.